

Sisällys

Lukijalle 6

KASVAVA KESKUSKAUPUNKI

Jani Karhu, Jukka Kokkonen ja Alina Kuusisto

Taustaa tarkasteluun 10

Väkiluku kasvaa maakunnan kustannuksella 12

Muuttoliike läheltä ja kaukaa 16

Koulutettujen kaupunki 18

Kasvava kaupunki tarvitsee uusia asuntoja 19

Palvelualat hallitseva elinkeino 21

Työpaikat keskittyvät ruutukaavalle ja Niinivaaralle 23

Keskimääräistä korkeampaa työttömyyttä 26

TERVEYDELLINEN JA SOSIAALINEN HYVINVOINTI

Helena Hirvonen, Jani Karhu ja Alina Kuusisto

Terveyden- ja sairaanhoito 34

Terveydenhuollon perusta rakentuu 34

Laajeneva sairaanhoito 35

Kansanterveyslaki terveyttä tuomassa 39

Pitkä taistelu Siilaisen terveysasemasta 42

Perusterveydenhuolto muutoksessa 46

Erikoissairaanhoidon kehitys 49

Sosiaalihuollosta sosiaaliturvaan 55

Köyhäinhuollosta hyvinvointivaltion sosiaalipolitiikkaan 55

Sosiaalihuollon painopiste varhaiseen tukeen 56

Yhteistyöllä huolenpitoa erityisryhmistä 60

Vanhustenhuollon vaikea tilanne 61

Lapset tarhaan, äidit ansiotyöhön 70

ELINKEINOELÄMÄN MUUTOS

Jukka Kokkonen

Perinteiset elinkeinot 80

Alkutuotanto kaupunkielämän kainalossa 80

Maatalouden tila suurennuslasin alla 82

Monimuotoista elintarviketeollisuutta 84

Rakennusala 90

Kahden sanomalehden ja kirjapainon Joensuu 94

Palveluiden kaupunki 97

Elinkeinoelämää ja elinvoimaa edistämässä 113

Elinkeinotoimi saa elinkeinoasiamiehen 116

1980-luku – uudelleenheräämisen aika elinkeinoelämän tukemisessa 119

Mukaan tietoyhteiskuntaan 122

Työtä elinkeinoelämän eteen kuntarajat ylittäen 124

Yhteistyötä viranomaisten ja järjestöjen kanssa 128

Laajentuva ja monipuolistuva teollisuus 139

Teollistavaa kehitysaluepolitiikkaa 139

Joensuulaisen teollisuuden kuva 1970-luvulta vuoteen 2019 159

Yrityksille toimitiloja 163

Teollisuusalueista työpaikkakeskittymiin 163

Käpykankaan Teollisuustaloista Joensuun

Tekniikkataloihin 168

Rantakylän Toimintakeskuksesta Joensuun

Yrityskiinteistöiksi 172

SIVISTYS JA VAPAA-AIKA

Alina Kuusisto

Velvollisuudesta vahvuudeksi – Joensuu koulukaupunkina 176

Koulutusyhteiskunnan kivijalka 176

Kaupunki korkeakoulua perustamassa 194

Tasa-arvotavoitteista eriytyvään koulutus-
tarjontaan 203

Hyvinvointia ja yhteiskuntapoliittisia tavoitteita – kulttuuri ja vapaa-aika 224

Maakuntakeskuksen kulttuuripolitiikkaa 224

JOENSUUN ASEMA MAAKUNTAKESKUKSENA

Jani Karhu

Pikkukaupungista vahvaksi maakuntakeskukseksi ja globaaliksi toimijaksi 270

Kiivaasti kasvua hakeva läänin pääkaupunki 270

Noususuhdanteesta kaupunkiseudun laajenemiseen
ja kasvun hiipumiseen 273

1980-luvulta vuosituuhannen vaihteeseen

ja syvenevään seutuyhteistyöhön 275

Vuoden 1997 lääniniudistus ja Joensuu 276

Maakuntakeskus Joensuu 2000-luvulla 277

Maailmalta maakuntakaupunkiin – kansainvälistyvä Joensuu 281
Ystävyyskaupunkitoiminta ja lähialueyhteistyö 284
Kansainvälistyminen osana kaupunki-strategiaa 286

Toivotut, vaaditut ja pelätyt:

Joensuun kaupunki ja kuntaliitokset 289

Kuntien vaihtuvat rajat 289
Pielisensuu pakkoliitetään 289
Suuri kuntauudistus ja maakuntakeskuksen tarpeet 292
Vaarakuntien kosiomatka 294
Eno ja Pyhäselkä osaksi Joensuuta 296
Vielä yksi yritys kohti Suur-Joensuuta 300
Toivotut, vaaditut ja pelätyt 301

Esikaupunkien, kyläkeskusten ja maaseutu-alueiden Joensuu 302

Esikaupunkialueet Lehmo, Reijola ja Ylämylly 302
Aluesuunnittelu esikaupunkien syntyä ohjaamassa 303
Kehittyvät esikaupungit kiristävät kilpailua omakotitaloasukkaista 305
Esikaupungit kasvavat osaksi ydinkaupunki-alueita 307
Maaseudun ja kylien Joensuu 308
Kesämökkikaupunki Joensuu 312

Ruutukaavalta laajeneviin lähiöihin:

Joensuun kaupunkirakenteen kehitys 1950-luvulta 2000-luvulle 313

Modernin kaupunkisuunnittelun ensiaskeleet 313

Kaavoitusta päivitetään kasvun varalle 314
Keskitetyllä kaupunkirakenteella kohti tiiviimpää kaupunkia 316
Kuntaliitokset ja kaupunkialueen kasvu siivittävät seudulliseen suunnitteluun 318
Kaupunkiluonto osana suunnittelupolitiikkaa 319
Joensuun sillat ja kehätie 327
Kaupunkisuunnittelun iso kuva 331

Ruutukaavalta laajeneviin lähiöihin: kaupunginosien kehitysvaiheet 333

Ruutukaava modernisoidaan 340
Kävelykatu muuttaa keskustan ilmeen 347
Penttilänranta: kohti symmetristä kaupunkia 350
Jokivarren suuret lähiöt: Rantakylä ja Utra 353
Noljakkä: Maaseutukylästä aluekeskukseksi 359
Asuntomessujen Marjala 360
Keskussairaalan Niinivaara ja omakotitalojen Hukanhauta 362
Karhunmäki: kaupunki laajenee vanhalle rajalleen 364
Kaksi vanhaa työläiskaupunginosaa: Mutala ja Karsikko 365
Omakotitaloja kaupunkilaisille: Kanervalta, Linnunlahti, Siihtala ja Otsola 368

Joensuun kaupunkirakenteen kehitys suomalaisen kaupungistumisen heijastajana 372

Viitteet 376
Lähteet 412
Henkilöhakemisto 435
Kirjoittajat 439